

Z rodu Davidova – rodokmen Ježíše Krista

Cyklus II. „Žijeme s církví“, katecheze 11.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2024 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Děti se seznámí s rodokmenem Ježíše Krista podle Matoušova evangelia. Opakují si téma Božího zaslíbení Spasitele a na tématu krále Davida si přiblíží jeden z klíčových bodů dějin spásy. Uvědomují si charakteristiky krále Davida jako předchůdce Spasitele – Ježíše. Seznamují se s proroctvím o domu Davidově na základě textu 2 Sam 7 a chápou souvislost s rodokmenem Ježíše a důvod, proč je tento text obsažen v evangeliu. Rozumí pojmům Mesiáš – Kristus – Zachránce a Spasitel.

Děti na základě předkládaných poznatků uvědomují analogie Starého a Nového zákona i souvislosti s vlastním životem a významem rodiny pro osobní historii i život z víry. Zároveň jsou schopny vnímat Ježíše nejen jako Spasitele a zachránce lidstva, ale také jako osobního Zachránce, přítele a Spasitele.

Seznam použitých materiálů a literatury:

Tomáš Cyril Havel a Eva Muroňová (eds.). Naplnil se čas – Metodika ke katechezím v adventní a vánoční době. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2011.

S. Lloyd-Jonesová. Bible vypráví o Ježíši – osnovy. Praha: Návrat domů, 2017.

Rejchrt, Luděk. Haleluja, amen – Zpívání pro malé i velké děti Boží. Praha: Kalich, 2008.

Sdílejte rodinu. Duha č. 6/2019-2020. – ZAKOMPONOvat!

Katecheze Maria nás doprovází na cestě. Dossier Catechista č. 1, 2021 / 2022.

<https://zpevník.proscholy.cz/>

<https://kancional.cz/>

<https://decko.ceskatelevize.cz/>

Pomůcky ke katechezi:

- Připravené texty písní k **úvodní modlitbě**; počítač s reproduktory pro případný poslech;
- Pomůcka „Rosu dejte, nebesa“ k **úvodní aktivitě**;
- **Pro katechezi**: Plakát s naznačeným Ježíšovým rodokmenem (Rodokmen), list papíru formátu A3 s nápisy „Hledá se král“ a „Král David“ (z každé strany jeden) + psací potřeby, pracovní list „Můj rodokmen“
- **K doplňkovým aktivitám**: *Film o králi Davidovi* – počítač / dataprojektor; *Uvnitř uměleckého díla* – pracovní listy a psací potřeby, text Matoušova evangelia (Liber generationis z přílohy), počítač nebo jiný přehrávač; *Rodina je jako strom* – papír formátu A2 + výtvarné potřeby; *Co je to rodina* – text příběhu;

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Úvodní – **DOPORUČENÁ** – aktivita (cca 10 minut)

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny, přičemž lze využít i vhodné písně.

- Naučte se s dětmi opět novou píseň – využít můžete například skladbu „**Přiblížil se vánoční čas**“, kterou najdete v příloze.
- **Zpívej, brzy už přijde Pán** (Koinonia 201, <https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/757/zpivej-brzy-uz-prijde-pan>)
- **Přichází náš Pán** (Koinonia 85, <https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/421/prichazi-nas-pan>)
- **Ejhle, přijde Pán** (Kancionál č. 123, <https://kancional.cz/123>)
- Pokud budete pokračovat aktivitou „Rosu dejte, nebesa, shůry“, můžete seznámení s českými rorátními zpěvy pojmout jako úvodní modlitbu podle návodu níže.

Úvodní aktivity.

Aktivita „Přede mnou a za mnou...“ Aktivita je zacílena na vytvoření dlouhé jmenné řady, která nám později může evokovat rodokmen. Hraje se jako klasická řetězová „paměťovka“.

- Sedneme si s dětmi do kruhu. Začneme my a hra bude postupovat po směru hodinových ručiček. Úvodní věta bude znít: „*Já jsem A a vedle mne sedí B.*“ B pokračuje: „*On je A, já jsem B a vedle mne sedí C.*“ Takto bude hra postupovat (s přidáváním jmen) celým kruhem. Druhé kolo ztížíme: „*Já jsem A, v kruhu sedí B, C, D... a přede mnou ve škole seděl X.*“ Děti tedy musí opakovat jména všech dětí v kruhu a navíc přidat jméno svého spolužáka z lavice před nimi. Pokud tuto úlohu uspokojivě zvládnou, můžeme přidat ještě třetí kolo: „*Já jsem A, ve škole přede mnou seděl X a za mnou Y, v kruhu sedí B, před kterým sedí E, vedle je C, před kterým sedí F, potom D...*“ Ze hry nikdo nevypadává, cílem je spíše ukázat, jak obtížné je uchovat v paměti jména. Ukončíme aktivitu ve chvíli, kdy už si děti jména nepamatují, případně po úspěšném konci třetího kola.

Na tuto aktivitu navážeme komentářem: „*Vidíte, že zapamatovat si takovou řadu jmen nebylo nic jednoduchého. Přesto však některé takové řady byly tak důležité, že lidem stály za to, aby si je pamatovali – tak důležité pro ně byly! A o jedné z nich si budeme dnes vyprávět.*“

Aktivita „Rosu dejte, nebesa, shůry“ (Pomůcka Rosu dejte, nebesa) Na úvod můžeme rovněž využít aktivitu, která je **inspirována českými rorátními zpěvy**, které najdete v běžném kancionálu (č. 102). S dětmi si buď příslušnou skladbu **zazpíváme** (viz noty v příloze, pokud nemáme k dispozici kancionály), případně jim ji můžeme **pustit jako nahrávku** (<https://www.youtube.com/watch?v=bxRH9a5Hc08> – první část)

Zeptáme se dětí, zda **znají jména biblických postav**, která se objevují v úvodu, případně je necháme sdělit informace, které znají. Poté jim **nabídneme pomůcku – skládačku** z přílohy (méně známé příběhy můžeme stručně **připomenout** podle naznačených odkazů). Když aktivita skončí, přejdeme k tématu tím, že **upozorníme na postavu krále Davida**, ke kterému se ještě vrátíme během dalšího rozhovoru: „*Všechny postavy, ke kterým jsme přiřazovali jejich příběhy, jsou důležité, ale při dnešním setkání se zvlášť budeme věnovat králi Davidovi. Za chvíli uvidíte, proč je pro nás dnes tak významný.*“

Z rodu Davidova (cca 25 minut)

Po ukončení úvodní aktivity si sedneme s dětmi do kruhu a katechezi **zahájíme řízeným rozhovorem**.

Úvodní otázka: „Čekají nás / měli jsme (podle doby, kdy katechezi vedeme) Vánoce. Pojďme si teď chvíli povídat o tom, co je na nich pro vás nejdůležitější.“ Můžeme dětem nabídnout, aby řekly např. tři nejdůležitější věci, případně odpovědi zapisovat nebo dělat „žebříček“ nejfrekventovanějších odpovědí.

Celou **diskusi posléze uzavřeme**: „Nejdůležitější je potkat se o Vánocích s Ježíšem, který k nám přišel jako malé dítě. Zkuste teď stručně shrnout, proč Ježíš mezi nás přišel.“

Ponecháme opět chvíli na brainstorming, nakonec shrneme my nebo někdo ze **skupiny příběh o prvním hříchu** (je vhodné ho stručně vyprávět). Doplňujeme otázkami: „V čem hřích prvních lidí spočíval? A co Bůh lidem nakonec slíbil?“

Další část katecheze uvedeme: „Na slíbeného Zachránce lidé čekali velmi dlouhou dobu – často můžeme slyšet, že to trvalo po mnoho generací. Víte, co znamená slovo **generace**?“ Pokud děti pojem neznají, vysvětlíme ho.

Poté použijeme **plakát Ježíšova rodokmenu** z přílohy a pokračujeme: „Bůh pak svůj slib během času ukazoval přesněji a konkrétněji. Jedním podobným znamením bylo, že Izrael měl později **velkého krále**, který se jmenoval **David**. Toho už jako chlapce vyvolil Bůh a pomazali ho na krále; takové pomazání byl obřad, který musel podstoupit každý král.“

V případě dostatku času můžete využít **aktivitu „Hledá se král“**. Připravený list papíru s nápisy otočíme nahoru stranou s nápisem „Hledá se král“. Upozorníme děti, že jim to může připadat jako znění inzerátu – a také trochu je, protože Izraelité si krále přáli a určitě si ho nějak představovali. Na papír budeme v průběhu brainstormingu zapisovat postupně odpovědi na otázky:

- Jaký musí být král?
- Co musí král mít, aby byl opravdovým králem?

Nakonec děti upozorníme, že to všechno jsou věci, které jsou **vnějškové** – a pro Boha nemusí být tolik důležité.

Poté list otočíme a odpovíme společně na tyto otázky, které se týkají Davida (můžeme dětem vyprávět příběh o pomazání Davida na krále podle 1 Sam 16). Zeptáme se dětí, kde vidí rozdíly, a nakonec zdůrazníme, že **Bůh si nevybíral krále podle toho, jak David vypadal, ale podle toho, jaké měl srdce**.

Po ukončení aktivity pak v katechezi shrneme: „David jakožto král vykonal mnoho statečných činů, moudře vládl, ale také udělal spoustu chyb. Vždycky mu jich ale bylo líto a kál se za ně.“

Pokračujeme: „Král David měl Boha rád, a tak mu **chtěl vystavět chrám** (můžeme stručně vyprávět úryvek 2 Sam 7,1-16). A právě v této chvíli mu Bůh dal najevo, jakým způsobem jednou pošle Zachránce: slíbil mu, že tento Zachránce / **Spasitel bude z jeho rodu**. A tím byl právě Ježíš, jehož narození si připomínáme při oslavě Vánoc. **Ježíš je slíbený Mesiáš** (Zachránce, Spasitel) **z rodu Davidova**.“

Krátce se dotkneme **způsobů, jakými Ježíše označujeme**: Pro Ježíše jsme použili zvláštní označení Mesiáš. To ale není jeho příjmení – tehdy jako příjmení fungovalo označení, odkud kdo je, proto se někdy v evangeliích setkáme s pojmenováním Ježíš Nazaretský. Mesiáš znamená hebrejsky „pomazaný“ a řecky, což je jazyk, ve kterém byla napsaná evangelia, je to „Kristus“. Je to tedy jeho titul, který znamená, že Ježíš je zachránce světa, na kterého čekal izraelský národ. On je pravý a jediný král. Zachraňuje také nás, přichází k nám, nikdy nás nenechá v žádných problémech.

Vrátíme se k rozhovoru o rodokmenu. Ježíšův rodokmen najdeme ve dvou evangeliích – zajímavé je, že jedno z nich Ježíšem začíná (Lk 3,23-38) a druhé končí (Mt 1,1-17). Položíme otázku: Proč myslíte, že Ježíšův rodokmen v evangeliích je? Necháme děti odpovídat a shrneme: Ježíšův rodokmen je důležitý, abychom si pořád uvědomovali, že ho poslal Bůh a že je to náš král a Zachránce.

Závěrečná aktivita (10 minut)

*Od Ježíšova rodokmenu přejdeme k **rodokmenu dětí**.* Stejně jako měl svou rodinu Ježíš, máme ji i my, tedy každý z nás má nějaký rodokmen. Ten ale nikde nenajdeme sepsaný, musíme ho sestavovat sami. *Rozdáme pracovní list z přílohy a komentujeme:* Dám vám chvíli na zamyšlenou, během níž můžete zkusit sestavit svůj vlastní rodokmen. Až si je prohlédneme, můžete si je přiložit k zápisovému listu.

V závěru můžeme pročíst jednotlivé rodokmeny (děti mohou své předky vyjmenovat).

Modlitba dle zvyklostí skupiny – zohledníme téma rodiny a rodokmenu a můžeme spolu s dětmi prosit za své rodiny a rodiny obecně – svěřit je Ježíši – Zachránci, který ale také měl svou rodinu.

Rozdání zápisových listů a zakončení setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři:

Král David – film jako podnět k diskusi

Jako **doplňek** k tématu „David – král Izraele“ můžete využít jednu část cyklu „Biblická pátrání“ – **otázky** k případné diskusi **doporučujeme připravit individuálně** podle znalostí a úrovně skupiny.

Odkaz: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10213603244-biblicka-patrani/319298380100001/>

Uvnitř uměleckého díla – rodokmen

Rodokmen Ježíše Krista se objevuje i v některých uměleckých dílech, s nimiž můžete pracovat v rámci doplňujících aktivit. Připravili jsme pro vás dva podněty – výtvarný a hudební.

- **Výtvarný podnět: Rodokmen „Oslava Panny Marie“** ze sicilského Trapani. Umělecké dílo najdete na pracovním listu v příloze, který zároveň obsahuje i metodiku. Dílo se soustřeďuje na izraelské krále a děti vyhledávají jména a atributy. Celé umělecké dílo směřuje ke svému vrcholu – soše Panny Marie s Ježíškem, stejně jako rodokmen v evangeliu.
- **Hudební podnět: Rodokmen Ježíše Krista v gregoriánském chorálu** (hudební ukázkou najdete v odkazu <https://open.spotify.com/track/4CMurlMi95plSci4Rcuq3V>). Můžete ji využít např. jako podkres k meditaci / případně volné aktivitě dětí (sestavování rodokmenů, vybarvování tematických obrazů nebo vitráží apod.). Se staršími dětmi můžete sledovat paralelně text v latinské nebo české verzi (viz příloha Liber generationis) – je možné poznávat jména, počítat generace, případně text rozstříhat a udělat z něj skládačku. Při poslechu je možné upozornit děti na závěr celé skladby, zejména odlišné ztvárnění jména Kristus, a diskutovat o důvodech, proč autor postupoval právě takto.

Rodina je jako strom – tvorba plakátu

Při této **kreativní aktivitě** se nejdříve **ptáme** dětí, jaká slova slyší ve slově rodokmen (rod – kmen) a s jakými obrazy se v jejich představě pojí; měla by zaznít slova „rodina“ a „strom“. Poté je vyzveme, aby na připravený papír formátu nejméně A2 společně **vytvořily obrys obrázku** co nejkrásnějšího **stromu**.

Ten pak můžeme **využít** různým způsobem: děti mohou do stromu vpisovat **svoje jména a jména svých blízkých**: do kořenů prarodiče, na kmen rodiče, do koruny sebe. Mohou rovněž na strom přidat **jména důležitých osob z Ježíšovy rodiny** – tam, kde vnímají, že je jejich místo. Lze rovněž dokreslovat **symboly pojmů**, které se dětem s jednotlivými částmi stromu pojí, a hovořit o nich.

V závěru děti mohou **strom domalovat a dozdobit**. **Symbol stromu pak lze vztáhnout i na církev** – upozorněním na přirovnání Ježíše jako vinné révy a křesťanů jako ratolestí, čímž lze téma přiměřeně rozšířit.

Příběh „Co je to rodina“

V příloze najdete **příběh**, který můžete s dětmi **číst a diskutovat** o něm. Otázky je opět vhodné vytvořit individuálně pro skupinu s ohledem na aktuální situaci v ní.

Co máme společného?

Při této aktivitě pracujeme s pracovními listy rodokmenů, které děti při katechezi vytvořily. Můžeme se sdílet o následující podněty:

- **Jsme jedna rodina – ale co o ostatních víme?** Děti mohou odpovídat na otázky, kdo je z jejich rodokmenů nejstarší, kdo bydlí nejdál, kdo navštívil nějakou exotickou zemi, kdo měl /má zajímavé povolání atd.
- **Jsme jedna rodina – máme společné příjmení.** Děti mohou zkoumat, kolikrát se v jejich rodokmenech objeví konkrétní příjmení, kterých je nejvíc a kterých méně. Nakonec můžeme na odkazu https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jmena-ceska-nejcastejsi-prijmeni-novak-svoboda_1806220630_zlo zjistit, jak častá jsou použítá příjmení.
- **Jsme jedna rodina – a ta společná podoba!** Děti si mohou uvědomit, že příslušnost k rodině poznáme někdy i podle podoby. Všimly si někdy, komu se podobají? Co mají společného se svými rodiči? Nebo jsou v něčem podobné babičce nebo dědečkovi?
- **Jsme jedna rodina – máme společné zájmy a vloh.** Dětem můžeme navrhnout i úvahu, že ne všechny podobné rysy jsou vidět na první pohled. Jaké mají vloh – co jim dobře jde? A vynikal někdo z jejich předků v něčem podobném? Uměly by vyjmenovat, co všechno můžeme zdědit po předcích a není to vidět?